

Published by
the Association for
Yiddish Studies
in France
and
the Medem Library

דער יידישער טעם-טעם

א פובליקאציע פֿון דער
געזעלשאַפֿט פֿאַרן
ייִדיש-למוד און פֿון דער
מעדעם-ביבליאָטעק

א פֿעריאָדיש בלעטל פֿאַר ייִדיש-לערנערס

אָדר א תשנ"ז / פֿעברואַר 1997

יאָר 2, נומער 3 (8)

פֿון דער ייִדישער גאַס אויף די גאַסן פֿון פֿאַריז

א נישט גלאַטיקער ווינטערדיקער פֿאַקט אין דריי
אותיות : עס.דע.עף.¹

די ווינטערדיקע אומדערוואַרטע פֿרעסט פֿון סוף דעצעמבער
זינען נאָך ביי אַלעמען אין זכרון² מיט זייערע פֿאַרשידענע
נייעסלעך.

צי האָט איר געהערט וועגן דעם בירגער-מניסטער³ פֿון אַ
פֿאַריזער פֿאַרשטאַט⁴ וואָס איז געגאַנגען איבער אַלע גאַסן וואָס
אין זיין רשות⁵ אין די פֿינצטערע קאַלטע אָונטן ? אַזוי ווי
דיאָגענעס⁶ מיט זיין לאַמטערל אין דער האַנט האָט ער
אַפּגעזוכט די היימלאַזע אין אַלע גאַסן-ווינקלעך און האָט זיי
צוגערעדט נישט בלעבן שלאָפֿן אין דרויסן אין די פֿראַסטיקע
שאַרפֿע נעכט, זיי זאָלן אַרענגיין שלאָפֿן אין די קדשים⁷
(אויפֿנעם-הינזער)⁸. טייל פֿון די היימלאַזע האָבן אָבער נישט
געוואָלט זיך לאָזן אַרענפֿירן אין אַט די הינזער - ס'איז אים
אַנגעקומען מיט גרינע ווערעס⁹ ! - און ער האָט זיי געמוזט
צווינגען דערצו.

דעם בירגער-מניסטער האָט מען קריטיקירט. מען האָט עס אים
פֿירגעוואָרפֿן¹⁰ אינעם נאָמען פֿון בחירה¹¹ : ער וואָלט געדאַרפֿט
אַהינפֿירן נאָר די וואָס זינען מספּים¹² געווען. נו ! שישטעלט
זיך אָבער אַ קשיא¹³, אַ לעבנס-פֿראַגע : וואָס וואָלט מען
געזאָגט ווען מען וואָלט צומאַרגנס געפֿונען אַט די היימלאַזע
אויף טויט פֿאַרפֿרויענע - אָפּגעדאַוונט איין מאָל פֿאַר אַלע
מאָל¹⁴ ! צי וואָלט עס נישט געהייסן - דאָס נישט קומען צו
הילף אַ מענטש אין ספּנת-נפֿשות¹⁵ ?

וועגן דעם גרויסן ווערטערבוך פֿון דער
ייִדישער שפּראַך.

אין יאָר 1961 איז דערשינען אין ניו-יאָרק דער ערשטער באַנד פֿונעם
גרויסן ווערטערבוך פֿון דער ייִדישער שפּראַך, אונטער דער רעדאַקציע
פֿון צוויי גרויסע לינגוויסטן, יודל מאַרק (1897-1975) און יודאָ יאַפֿע
(1873-1966).

דעם באַשלוס אַרויסצוגעבן אַ ווערטערבוך וואָס זאָל פֿאַרצייענען אַלע
ווערטער פֿון דער ייִדישער שפּראַך, אַפֿילו די זעלטנסטע, האָט מען
אַנגענומען אין יאָר 1952.

די אַרבעט איז געווען אַזאַ רייזיקע, אַז עס האָט גענומען נישט ווייניקער
ווי אַכט יאָר ביז מע האָט געקענט אַרויסגעבן דעם ערשטן באַנד. אָבער
אין משך² פֿון אַט דעם צענדליק יאָר האָט עס זיך נישט סתם³ געהאַנדלט
וועגן אַרויסגעבן איין באַנד, נאָר אויך וועגן שאַפֿן די סטרוקטורעלע
יסודות⁴ פֿון דער גאַנצער סעריע, וואָס האָט געדאַרפֿט איינשליסן⁵

איינזענטל — די, יען. דרייזין. פֿויגל פֿון
דער משפּחה בענדז. לעבט
אויף אַזערעס אין אַיראָ
פע, אַזיע און צפֿון-אַפֿרי
קע. בויט אַ שווימענדיקע
נעסט. שגאַבל העל-בלוי;
דער ער איז טונקל-ברוי
מיט שוואַרצע פֿלעקן, די
זי איז העל-ברוי. לענג
55 ס"מ; האַג — אַן ערך 1 ק"ג. *Oxyura*
leucocephala
אַ דעפֿיניציע פֿונעם גרויסן ווערטערבוך

1. S.D.F. abbrev. of sans domicile fixe, i.e., homeless; 2. ZIKORN memory; 3. mayor; 4. suburb; 5. RESHU's authority; 6. Diogenes; 7. HEKDEYSHIM sing. HEKDEsh traditional poorhouse; 8. shelters; 9. "He had a very tough time"; 10. reproach; 11. PKHIRE free will; 12. MASKIM in agreement; 13. KASHE question, problem; 14. said their last prayer, i.e. died; 15. SAKONES NEFOSHES mortal danger.

גענומען אויף זיך די אויפֿגאַבע. נאָכן דערשיינען פֿון דעם לעצטן באַנד
האָבן די מיטאַרבעטער פֿון פֿראַיעקט געאַרבעט נאָך גאַנצע אַכט יאָר ביז
צו דערגאַנצן די אותיות כּוּת ביז שׂוּת, גענוג מאַטעריאַל אויף נאָך דריי
בענד. אָבער דערווייל איז קיין איין באַנד נישט דערשינען.
דאָס יאָר איז פֿון ישראָל אָנגעקומען די גוטע בשורה¹¹ אַז מע רעדט, אין
די הויכע פענצטער¹², וועגן דערגאַנצן דעם גרויסן פֿראַיעקט.
לאַמיר האַפֿן אַז די אידעע וועט באַגייסטערן גענוג אַקאַדעמיקערס,
נדבנים¹³ און סתם ייִדישיסטן פֿון אַ גאַנץ יאָר בכדי¹⁴ אונדזער מאַמע-
לשון זאָל, נאָך כּמעט טויזנט יאָר קיום¹⁵, בקרובֿ¹⁶ געניסן פֿון אַ
פֿולקומענעם אייגענעם ווערטערבוך.

1. record; 2. in MESHEKH during; 3. STAM merely; 4. YESOYDES sing. YESOD foundations; 5. include; 6. seem; 7. SAKHAKL in all; 8. EREKH approximately; 9. stopped; 10. BESHUTFES jointly; 11. PSURE news; 12. in high places; 13. NADVONIM sing. NADVON donors; 14. BIKHDEI so that; 15. KIEM existence; 16. BEKOREV soon

צוועלף בענד : די צוויי הונדערט דרייסיק, "זאַמלערס" האָבן
צונויפֿגעזאַמלט איבער הונדערט אַכציק טויזנט ווערטער און צענדליקער
טויזנטער ציטאַטן. דער צווייטער באַנד איז דערשינען אין יאָר 1966,
דער דריטער אין יאָר 1971 און דער פֿערטער אין 1980.
די ערשטע פֿיר בענד נעמען אַרום דעם גאַנצן אות אַלף. עס קען
אויסקומען⁶ מאַדנע אַז דער אַלף האָט געפֿאַדערט גאַנצע פֿיר בענד, סך-
כּל⁷ מער ווי צוויי טויזנט דריי הונדערט גרויסע זייטן, אָבער מע דאַרף
נעמען אין אַכט אַז אַן ערך⁸ צוואַנציק פֿראַצענט פֿון די ייִדישע ווערטער
הייבן זיך אָן מיט אַן אַלף. ערשטנס פֿאַדערן אַלע ווערטער וואָס הייבן
זיך אָן מיטן וואָקאַל „אײַ“ אָדער „אױ“, אָדער מיט אַ דיפֿטאַנג - אַ
שטומען אַלף. צווייטנס איז פֿאַראַן די פֿראַגע פֿון די קאַנווערבן. דאָס
רובֿ קאַנווערבן הייבן זיך אָן מיט אַן אַלף : אױס, אַרױס, אױף, אַרױף,
אום, אונטער, אַהױן, אַהױע, אַוועק, אַיבער, אַיני, אַן, אַנטקעגן, אַנדער, אַפּ,
אַראָפּ, אַפֿיר, אַרום, אַרונטער, אַריבער, אַריין. ס'הייסט אַז אַ סך ווערבן
הייבן זיך אָן מיט אַן אַלף.

דאָס פובליקירן פֿון דעם גרויסן ווערטערבוך פֿון דער ייִדישער שפּראַך
האָט זיך אָפּגעשטעלט⁹ נאָך דעם פֿערטן באַנד, נאָכן טויט פֿון יודל מאַרק
אין 1975. שפּעטער האָט דער העברעישער אוניווערסיטעט אין
ירושלים, בשותפֿות¹⁰ מיט קאַלאַמביאַ-אוניווערסיטעט (ניו-יאָרק),

צוויי חשובע געסט

ווען אַ גאַסקאַן ווערט אַ ליטוואַק

דער יידישיסט שלמה שווייצער אינטערעסירט זיך אין די משלים פֿונעם פֿראַנצייזישן שרײַבער זשאַן דע לאַ פֿאַנטען און זעצט איבער 36 פֿון זיי

ווי פֿאַרידישט מען לאַ פֿאַנטען ? ווי אזוי, צום ביישפּיל, גיט מען איבער דאָס וואָס ער מיינט ווען ער רופֿט אָן אַ פֿוקס אַ „גאַסקאַן“? ליענט דעם משל און איר וועט זען !

1. MEGULGL to turn into מגולגל ווען ;
2. brisk, lively ;
3. MESHOLIM *sing.* מושל MOSHL example, fable ; 4. edition. 5. ALEKSANDER ; 6. OYLE עולה עלה ימן ; 7. ripened ; 8. MAMESH truly ; 9. it is a question of.

עס האָט זיך לעצטנס געטראָפֿן אין פֿאַריז אַ טשיקאָווע פֿאַסירונג - דער פֿראַנצויזישער פֿאַעט זשאַן דע לאַ פֿאַנטען איז מגולגל¹ געוואָרן אין אַ ייִדישן שרײַבער. אַזאַ פֿאַרוואַנדלונג האָט באַוויזן שלמה שווייצער, אַ זשוואַווער² יונגער-מאַן פֿון 93 יאָר, וואָס האָט איבערגעזעצט אויף ייִדיש 36 פֿון לאַ פֿאַנטענס משלים³. די ערשטע אויפֿלאַגע⁴ האָט זיך גלייך אויספֿאַרקויפֿט, אָבער מע גרייט שוין אַ נייע וואָס מע וועט באַלד קענען קריגן אין דער מעדעם-ביבליאָטעק.

שווייצער, וואָס וווינט איצט אין ישראל, איז געקומען צו גאַסט דעם 13טן יאַנואַר אויף אַן אַוונט אינעם מעדעם-צענטער. דער באַקאַנטער לינגוויסט אַלפֿסנדר⁵ דערטשאַנסקי האָט אים פֿאַרגעשטעלט פֿאַרן עולם און אריאל ציון צוזאַמען מיט יצחק ניבאַרסקי האָבן פֿאַרגעלייענט עטלעכע פֿון די משלים אויף פֿראַנצייזיש און אויף ייִדיש.

שווייצער, אַ געבוירענער אין פּוילן, האָט געווינט לאַנגע יאָרן אין פֿאַריז (און, בעת דער מלחמה, אין דער שווייץ) איידער ער איז עולה⁶ געווען קיין ישראל אין 1964. אומעטום איז ער געווען אַ בויער און אַ טרעגער פֿון דער ייִדישער קולטור. איבערזעצן לאַ פֿאַנטענס משלים האָט ער אָנגעהויבן שוין אין 1940 און לאַנגע יאָרן האָבן זיי זיך בני אים אויסגעצייטיקט⁷. דער רעזולטאַט איז ממש⁸ ווונדערלעך קלוג און שייך.

איבערטראַגן אַ משל נישט נאָר פֿון איין שפּראַך אין אַן אַנדערע נאָר פֿון איין קולטור אין אַן אַנדערער איז נישט קיין פשוטע אונטערנעמונג - דער עיקר ווען עס גייט אין אַזעלכע צוויי פֿאַרשיידענע וועלטן ווי די ייִדישע וועלט און פֿראַנקרייך פֿון 17טן יאָרהונדערט.

ווי עס האָט באַמערקט י. ניבאַרסקי, באַהאַנדלען אַלע משלים - זאָל עס זײַן פֿון רוים, פֿון גריכנלאַנד אָדער פֿון אינדיע - די זעלביקע אייביקע טעמעס, אָבער אין יעדן אַרט זײַנען זיי ענג פֿאַרבונדן מיט אַ ספּעציפֿישער טראַדיציע, אַ באַזונדערן לעבנס-שטייגער. דאָס הייסט אַז אַ משל איז אין דער זעלבער צײַט אי גאָר אוניווערסאַל אי טיף אינגעוואָרצלט אין אַ קולטור פֿון וואַנען ער נעמט זײַן כּוח און זײַן גאַנצן טעם. טאָ

דער פֿוקס און די טרויבן

אַ פֿוקס אַ ליטוואַק (אויף ליטוואַקעס איז אַלץ צו גלויבן),

פֿון הונגער פֿאַרחלשט¹, דערזעט מיט אַ מאַל אויף אַ ווינשטעקל² אַ הויכן אויבנאויפֿיק³ ריפֿע⁴ טרויבן

און באַדעקטע מיט אַ רויטער שאַל⁵.

דער בחור⁶ וואַלט מיט חשק⁷ זיי אַראַפּגעשלונגען.

ער האָט זיי אָבער נישט געקענט דערגרייכן.

„זיי זענען מיר צו גרין - טוט ער אַ זאַג - און גוט פֿאַר ווילע יונגען⁸ !“

צו וואָס זיך קלאַגן ? אַ גוטער תּירוץ⁹ פֿון חכמה¹⁰ איז אַ צײַכן.

1. FARKHALESHT weak with hunger ; 2. grapevine (*dim.*) ;
3. apparently ; 4. ripe ; 5. skin (of fruit) ; 6. BOKHER young man ;
7. KHEYSHEK eagerly ; 8. idle youths, ne'er-do-wells ; 9. TERETS pretext, excuse ; 10. KHOKHME wisdom.

אין פארז ספר חווה

פון מיטל-עלטער אן איז יידיש געווען נישט נאָר די גערעדטע שפראַך פֿונעם פֿאָלק נאָר אויך אַ פֿענצטער צו דער וועלט פֿון דער העברעישער און פֿון דער אייראָפּעישער ליטעראַטור.

פֿון דעם 19טן ביז דעם 27סטן יאָרהונדערט האָבן מיר געהאַט דעם כּבֿוד און דאָס פֿאַרגעניגן צו האָבן צו גאַסט אין פֿאַריז פֿרוי חווה טורניאַנסקי, דעם ראש פֿון דער ייִדיש-קאַטעדראַ ביים ירושלימער אוניווערסיטעט. חווה טורניאַנסקי האָט דאָ געהאַלטן פֿינף רעפּעראַטן, וואָס האָבן צוגעצויגן אַ גרויסן עולם : אַ ציקל לעקציעס וועגן דעם תּנך אין דער ייִדישער קולטור, אַ לעקציע וועגן גליקל האַמעל (וואָס איר בוך האָט זי איבערגעזעצט אויף העברעיִש) און אַ רעפּעראַט אונטער דעם טיטל „די ייִדישע ליטעראַטור ווי די פֿאַרמיטלעריִן“ צווישן דער קאַנאָנישער³ קולטור און דעם ברייטן עולם.“

ייִדיש ווי אַ פֿאַרמיטלער

דער צד-השווה פֿון אַלע פֿינף לעקציעס איז געווען די דאָזיקע פֿאַרמיטלער-ראַלע פֿון ייִדיש, וואָס האָט די ווערק אויף לשון-קודש, אָבער אויך דעם אינטערנאַציאָנאַלן קולטור-אוצר (ווי די עזאָפּ-משלים, דייטשע צי איטאַליענישע אַוואַנטורעס-ראַמאַנען) צוגעגלעגט⁵ געמאַכט פֿאַר דעם פּראָסטן ייִדישן לייענער. ווייל נישט בלויז די פֿרויען, נאָר דאָס רובֿ אשכּנזישע יידן בכלל - הגם⁶ זיי האָבן געקענט לייענען די תּפֿילות צי אַנדערע טעקסטן אויף לשון-קודש - האָבן די שפּראַך נישט פֿאַרשטאַנען און זי אויך קיין מאָל נישט געלערנט אין דעם זינען אין וועלכן מיר לערנען זיך היינט פֿרעמדשפּראַכן. כּדי איבערצוגעבן דעם עולם ווי אַזוי זיך אויפֿצופֿירן לויט דער ייִדישער רעליגיע, האָט מען געמוזט אים צושטעלן ביכער אין דער שפּראַך וואָס ער האָט פֿאַרשטאַנען - און פֿאַר דער גאַנצער אשכּנזישער וועלט - פֿון פּוילן איבער מערן און בעמען⁸ ביז דייטשלאַנד און צפֿון-איטאַליע - איז עס געווען ייִדיש. מע האָט טאַקע געשאַפֿן אויף ייִדיש אַ רייכע מוסר⁹-און מינהיגים¹⁰-ליטעראַטור, וואָס האָט אַרומגענומען אַלע אַספּעקטן פֿון דעם ייִדישן לעבן. מע קען דאָ אויסרעכענען למשל דעם

בראַנטשפּיגל¹¹, ספֿר לבֿ טובֿ¹², ספֿר מצוות נשים¹³ - באַשטימט באַזונדערס פֿאַר פֿרויען, אַדער דאָס בענטשערל, מיט די ברכות צו יעדער צייט. מע האָט זיך אויך באַמיט צו געבן יעדן איינעם אַ צוטריט צו דעם יסוד¹⁴ פֿון דעם ייִדישן גלויבן - דעם תּנך.

תּנך פֿאַרטייטשט און דערקלערט

פֿון דעם 16טן יאָרהונדערט אָן האָבן זיך באַוויזן עטלעכע דירעקטע איבערזעצונגען פֿון תּנך, וואָס האָבן אָבער ביים עולם נישט אויסגענומען¹⁵. ערשטנס, האָבן זיי אַזוי נאַכגעמאַכט דעם סינטאַקס פֿון אַריגינאַל, אַז זיי זענען געווען קוים פֿאַרשטענדלעך, און צווייטנס, זיינען די דירעקטע איבערזעצונגען פֿון תּנך (וואָס אין פּרינציפֿ דאַרף מען אים לייענען אויף לשון-קודש) קיין מאָל נישט געווען אין גאַנצן כּשר אין די אויגן פֿון די פֿרומע. מע האָט ליכער געהאַט תּנך-באַרבעטונגען - אַזעלכע ווי ספֿר המגיל¹⁶ אַ באַרבעטונג פֿון די נבֿיאים¹⁷ און כתּובֿים¹⁸ און סגיש מנחה¹⁹ (פֿון חומש), ווי יעדער פּסוק²⁰ איז געווען פֿאַרטייטשט און דערקלערט, אַדער אַזעלכע ווי עאניו וראניו²¹ וואָס איז געגאַנגען לויט דער פּרשה²² פֿון דער וואָך און וווּ דער טעקסט גופּא איז געווען באַגראָבן אונטער אַ באַרג אויסטייטשונגען, מעשהלעך, פֿאַרגליכן אַזוי. דאָס דאָזיקע ווערק, מיט זיינע 210 אויפֿלאַגעס²³ איז געוואָרן דער גרעסטער בעסט-סעלער פֿון דער ייִדישער ליטעראַטור. אויף דעם גרונט פֿון תּנך האָט מען געשאַפֿן אַ רייכע תּנך-עפיק, וואָס האָט דערגרייכט איר הויכפונקט אין 15טן/16טן יאָרהונדערט מיט שמואל-בוך און מלכים-בוך, אמתע אַוואַנטורעס-ראַמאַנען געבויט אויף דעם סמך פֿון ספֿר שמואל²⁴ און ספֿר מלכים²⁵, וואָס האָבן לאַנגע יאָרן קאָנקורירט מיט די איבערזעצונגען פֿון דער דייטשער צי איטאַליענישער עפיק פֿון דעם זעלביקן זשאַנער.

שער-בלאָט פֿונעם שמואל-בוך

חווה טורניאַנסקי האָט אונטערגעשטראַכן, אַז די ראַלע פֿון ייִדיש האָט זיך נישט באַגרענעצט צו דער פֿאַרמיטלונג צווישן דער רעליגיעזער ליטעראַטור אויף לשון-קודש און דעם ברייטן עולם. אויך די וועלטלעכע²⁶ ליטעראַטור האָט מען איבערגעזעצט פֿון העברעיִש ווי פֿון אַנדערע שפּראַכן אויף ייִדיש. אַזוי אַרום האָט מען פֿאַרזאָרגט דעם עולם מיט ווערק פֿון פֿאַרשידענע זשאַנערס : היסטאָריאָגראַפֿישע ביכער, נסיעה²⁷-רעפּאָרטאַזשן, מעשה-ביכער אאַ"וו. די וויכטיקייט פֿון דער דאָזיקער פֿאַרמיטלער-ראַלע פֿון ייִדיש ווערט בולט²⁸ אַז מע לייענט די מעמואַרן פֿון גליקל האַמעל (1724-1659). אַ ווייב פֿון אַ רייכן סוחר, אַ מאַמע פֿון פֿערצן קינדער, האָט זי באַשריבן איר לעבן און איר וועלט אין פֿאַרעם פֿון מעמואַרן, וואָס זיינען איבערגעזעצט געוואָרן אויף אַ סך שפּראַכן און וואָס מע לייענט מיט פֿאַרגעניגן ביז היינט צו טאָג. און כאַטש זי האָט נישט געקענט קיין העברעיִש, איז זי געוואָרן אַ גוט אויסגעבילדעטע פֿרוי, לייענענדיק בלויז אויף ייִדיש.

3

1. Rosh head of the Yiddish department; 2. intermediary; 3. canonic; 4. TSAD HASHOVE point in common; 5. accessible; 6. HAGA'M although; 7. Moravia; 8. Bohemia; 9. MUSER moral edification; 10. MINHOGIM customs; 11. "Speculum": sort of encyclopedia of manners and way of life; 12. SEYFER LEV TOV Book of the Good Heart; 13. SEYFER MITSVES NOSHIM Book of Womanly Duties; 14. YESOD basis; 15. עס איז פּאָפּולער בײַ; 16. SEYFER HAMAGID Book of the Preacher; 17. NEVIIM Prophets; 18. KSUVIM Hagiographa; 19. MAGISHE MINKHE; 20. POSEK verse; 21. TSENE RENE lit. "go forth and behold" collection of biblical stories and commentaries; 22. PARSHE Parasha, weekly portion of Bible reading; 23. editions; 24. SEYFER SHMUEL Book of Samuel; 25. SEYFER MELOKHIM Book of Kings; 26. secular; 27. NESIE travel; 28. BOYLET clear.

בריוו אין רעדאָקציע

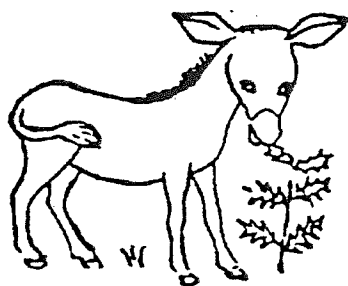
נאָך דעם אַרטיקל וואָס מיר האָבן אַרויסגעגעבן אין אונדזער לעצטן נומער אונטערן טיטל „ביי געדעקטע טישן“ האָבן מיר באַקומען דעם ווייטערדיקן בריוו.

חשובער! רעדאָקטאָר פֿון „דער ייִדישער טעם-טעם“, מיר בעטן אייך פֿאַרעפֿנטלעכן אין אייער צוקונפֿטיקער אויסגאַבע אַ גלייכשטעלונג³ וועגן דעם אַרטיקל וואָס איר האָט פֿאַרעפֿנטלעכט אין דער אויסגאַבע פֿון דעצעמבער 1996. אין אַרטיקל „ביי געדעקטע טישן“ שרייבט איר : „דער פֿאַרבאַנד, נאָענט צו די קאָמוניסטן“... (1) פֿון וועלכן שולחן-ערוך האָט איר דאָס גענומען ? (2) זינט איר דאָך זיך סותר² מיט דעם וואָס איר שרייבט צוויי שורות פֿריער, אַז דער פֿאַרבאַנד איז אַ פֿאַראייניקונג פֿון פֿאַרשיידענע לאַנדסמאַנשאַפֿטן און געזעלשאַפֿטן. דאַרפֿט איר פֿאַרשטיין אַז ווען אַן אַרגאַניזאַציע קומט אַרײַנטרעטן אין פֿאַרבאַנד, איז מען פֿריער בײַ זײ נישט בודק די ציצית⁴. דאָגעגן איז דער פֿאַרבאַנד איינע פֿון די ייִדיש-רעדנדיקע געזעלשאַפֿטן וועלכע באַשטייערט זיך² (און אירע מיטגלידער זאַמלען פֿאַר ישׂראל דורך דער פֿאַרמיטלונג פֿון A.U.J.⁶) מיט אַזעלכע סומעס, וואָס שטייגן זיכער אַ סך איבער די אַלע אַנדערע אַרגאַניזאַציעס וואָס איר דערמאַנט אין אייער אַרטיקל. דער פֿאַרבאַנד האָט אויך ספּעציפֿישע פֿאַרמען אַפּצוהיטן דאָס ייִדישע וואָרט און די ייִדישע קולטור. צום בײַשפּיל,

טיילט ער צו זינט 11 יאָר אַ יערלעכע פרעמיע מיט דעם נאָמען קאַרמאַן-פּריז פֿאַר אַ ייִדישן שרייבער און אַ צווייטן פּריז פֿאַר אַ ייִדישן קינסטלער. די ליסטע פֿון אונדזערע פּאַזיטיווע אַרבעטן אויף דער ייִדישער גאַס איז ווייט צו לאַנג צו קענען זײַ דאָ אויסרעכענען. אפֿשר בלויז צוגעבן אַז מיר זײַנען אַקטיוו אין קריף, ייִדישן וועלטקאַנגרעס - אָבער וואָס מיר זײַנען נישט איז זיכער דאָס וואָס איר האָט געוואָלט אונדז צוקלעפֿן? דעריבער וואָרטן מיר אויף אייער זשורנאַליסטישער גלייכשטעלונג מיט פֿאַרעפֿנטלעכן די שורות.

אַבֿרהם זאַלץ
וויצע-פרעזידענט פֿון פֿאַרבאַנד

1. khoshever respected (term of address often used in correspondence) ; 2. publish ; 3. rectification ; 4. shulkhn orekh Collection of Jewish laws written by Joseph Caro en 1565 ; has come to mean a reference of authority ; 5. SOYSER contradict oneself ; 6. BOYDEK ; TSITSES (BOYDEK ; TSITSES) lit. examine the ritual fringes for purity, here : probe into s.o.'s background, give s.o. a «third degree» ; 7. contribute ; 8. United Jewish Appeal ; 9. lit. to stick on, here : to label.

אַײַזל

וועגן דער מעדעם-ביבליאָטעק, געפֿייל און דעם טעם-טעם אויף אינטערנעט : <http://www.col.fr/yiddish/>

שפּריכווערטער פֿאַר אָנהייבערס
- אַן אייזל דערקענט מען אָן די
לאַנגע אויערן, אַ נאַר - אָן דער
לאַנגער צונג.
- אַז אַ לייב שלאָפֿט, לאָזט אים
שלאָפֿן.
- פֿון דעם בער אין וואַלד זאָל מען די
פֿעל ניט פֿאַרקויפֿן.

ענטפֿער אויף דעם קערפּער-רעטעניש

1. ער גיט געלט מיט אַ ברייטער האַנט .
2. וועגן פּריוואַטע זאַכן רעדט מען אונטער פֿיר אויגן .
3. ווען אַ פּאַליטיקער רעדט, דרייט ער מיט דער צונג .
4. זײַ פֿאַרזיכטיק¹ - דײַן קאַלעגע שאַרפֿט זיך שוין די צײַך² אויף דײַן פּאַסטן .
5. ער האָט אַ שוואַכן כאַראַקטער און לאָזט זיך פֿירן פֿאַר דער נאַז .
6. דאָס איז נישט קיין אמת³, ס׳איז אין גאַנצן אַרויסגעוויגן פֿון פֿינגער⁴ .
7. ער האָט זיך אַזוי דערשראָקן אַז ער האָט גענומען די פֿיס אויף די פּלייצעס און איז אַנטלאָפֿן .
8. הלל⁵ האָט געוויזן אַז מע קען זאָגן די גאַנצע תּורה אויף איין פֿוס .
9. עס זיך נישט אָפּ דאָס האַרץ, ס׳וועט ווערן בעסער .
10. ער האָט זיך גענומען צו דער שווערער אַרבעט מיט ליב און לעבן .

1. be careful ; 2. he's after your job ; 3. EMES truth ; 4. lit. sucked out of one's finger, i.e., invented from thin air ; 5. Hillel

אין דעם נומער האָבן
מיטגעאַרבעט :
אַניק, זשיל, יצחק, מלכה,
נאַטאַליאַ, רובי

AEDCY
DER YIDISHER TAMTAM
B.P. 3256
75122 Paris CEDEX 03

מעדעם-ביבליאָטעק
BIBLIOTHÈQUE MEDEM
52, rue René-Boulanger 75010 Paris
E-mail : medem@club-internet.fr